

**הצעת חוק בתי המשפט [נוסח משולב] (תיקון מס' 29) (הוראות לענין גישור),  
התשס"א-2001**

תיקון סעיף 279 1. בסעיף 279 לחוק העיקרי -

(1) כותרת השוליים תהיה "גישור";

(2) בסעיף קטן (א) -

(א) במקום "פישור" יבוא "גישור" ובמקום "מפשר" יבוא "מגשר";

(ב) אחרי ההגדרה "גישור" יבוא:

"מגשר" - מי שתפקידו לסייע בידי בעלי הדין להגיע להסדר גישור בדרך של ניהול משא ומתן חופשי ואין בידיו הסמכות להכריע בסכסוך";

"הסדר גישור" - הסכם בין בעלי הדין על יישוב סכסוך ביניהם שהושג בסיומו של הליך גישור;

(3) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) בית משפט רשאי, בהסכמת בעלי הדין, להעביר ענין לגישור";

(4) בסעיף קטן (ג), במקום "הפישור" יבוא "הגישור" ובמקום "מפשר" יבוא "מגשר";

**ד ב ר י ה ס ב ר**

מאז החלה הפעלת הגישור במערכת בתי המשפט, עלה הצורך בתיקוני חקיקה שונים.

הוראות בענינים המפורטים בהצעת החוק פורסמו בהצעת חוק בתי המשפט (תיקון מס' 28) (מבנה מערכת בתי המשפט ותיקונים שונים), התשס"ט-2000 (הצ"ח 2914, עמ' 663, סעיפים 36 ו-37) (להלן - תיקון מס' 28), אשר באה ליישם את המלצות הועדה לבדיקת מבנה בתי המשפט הרגילים בישראל בראשות שופט בית המשפט העליון, תיאודור אור. יצוין כי תיקון מס' 28 טרם עבר קריאה ראשונה בכנסת.

פיצול הצעת חוק זו מתיקון מס' 28 בא לקדם תיקוני חקיקה שונים בנושא הגישור, לאור העובדה שתיקון סעיפים 279 ו-279ד ממילא אינו חלק מהרפורמה במערכת בתי המשפט, ולאור הצפי כי הליכי חקיקת תיקון מס' 28 יימשכו זמן רב.

**מ ב ו א**

סעיפים 279 ו-279ד לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן - החוק), שהתקבלו בשנת 1992 במסגרת תיקון מס' 15 לחוק, קובעים כי בית משפט רשאי להעביר ענין שבפניו הליך פישור (יכונה להלן - גישור). מטרת החוק היתה לסלול דרך חדשה, לצד הבוררות והפשרה, ליישוב סכסוכים מחוץ לכותלי בית המשפט. חקיקה זו הלכה בעקבות הניסיון במדינות רבות בעולם, שהוכיח כי הגישור מצליח להביא בעלי דין ליישוב סכסוכים מתוך שיתוף פעולה בדרך יעילה וחסכונית, וכי הוא בעל פוטנציאל לשינוי דפוסי התנהגות במצבים של מחלוקת וסכסוך.

בפועל, בתי המשפט החלו להפנות מקרים לגישור לפני כשלוש שנים בלבד.

נוסף על כך, בשנת 1998 הקים שר המשפטים דאז, צחי הנגבי, בעצה אחת עם נשיא בית המשפט העליון, את המרכז הארצי לגישור וליישוב סכסוכים במשרד המשפטים, כדי לפעול לקידום של הליך הגישור ושל דרכים נוספות ליישוב סכסוכים בהסכמה, כחלופה להתדיינות בבית המשפט.

בתי המשפט ממלאים תפקיד מרכזי בקידום השימוש בגישור ובעידוד הציבור בישראל לפנות לגישור.

**סעיפים החלפת המונח "פישור" במונח "גישור"**

1 ו-2 הקרבה הלשונית בין המונח "פישור" המופיע בסעיפים 279 ו-279ד לחוק, אשר נבחר כתרגום למונח "mediation", לבין המונח "פשרה" (compromise) שבסעיף 279 לחוק, גורמת בלבול באשר למהותו של הליך הפישור, שהוא שונה מפשרה.

לפיכך מוצע להחליף את המונח "פישור" במונח "גישור", המשקף נכון יותר את מהותו של ההליך, ואשר גם רווח בציבור.

- (5) בסעיף קטן (ד), במקום "פישור" יבוא "גישור" והמילה "אזרחי" – תימחק;
- (6) בסעיף קטן (ה), במקום "לפישור" יבוא "לגישור";
- (7) בסעיף קטן (ו), במקום "לא הגיעו בעלי הדין להסכמה על יישוב הסכסוך (להלן – הסדר פישור)" יבוא "לא הגיעו בעלי הדין להסדר גישור";
- (8) בסעיף קטן (ז), במקום "להסדר פישור" יבוא "להסדר גישור" ובמקום "המפשר" יבוא "המגשר";
- (9) אחרי סעיף קטן (ז) יבוא:

"(ח) בית משפט רשאי, על פי בקשת בעל דין, לתת להסדר גישור תוקף של פסק דין בענין שבסמכותו אף אם באותה שעה לא תלויה ועומדת תובענה באותו ענין, לאחר שמצא כי הסדר הגישור הושג בהליך גישור שהתקיים לפי חוק זה; לא ייזקק בית המשפט להתנגדות למתן תוקף של פסק דין להסדר גישור אלא בדרך בקשה לביטול ההסדר."

תיקון סעיף 79

2. בסעיף 79 לחוק העיקרי –

- (1) כותרת השוליים תהיה "תקנות לענין בוררות וגישור";
- (2) בסעיף קטן (א) –
- (א) בפסקה (1), במקום "מפשר" יבוא "מגשר";
- (ב) בפסקה (2), במקום "פישור" יבוא "גישור";

## ד ב ר י ה ס ב ר

"מכיוון שהליך הגישור בישראל הוא בראשית דרכו, וסגולותיו הייחודיות עדיין אינן נהירות לציבור הרחב ולמשפטים, קידומו תלוי באיכות המקצועית של המגשרים, שיתמנו כאמור על פי קביעת בית המשפט. השימוש בגישור והבקרה על איכות ההליך הם המפתח לביסוס הגישור בישראל, ולכן קביעת אמות המידה הראויות לכישוריהם של המגשרים אשר ייכללו ברשימה שתעמוד לרשות בתי המשפט היא תנאי בלעדיו אין".

לפיכך המליצה הועדה על אמות המידה לכישורים וניסיון של המגשרים שייכללו ברשימת המגשרים של בתי המשפט, והן נקבעו בתקנות בתי המשפט (מינוי מפשר), התשנ"ו-1996 (פורסמו בק"ת התשנ"ו, עמ' 1325), במסגרת תיקון לתקנות מיום ג' בטבת התשנ"ט (20 בינואר 1999), (פורסמו בק"ת התשנ"ט, עמ' 281).

התיקון המוצע לחוק בא לקבוע במפורש כי שר המשפטים מוסמך לקבוע בתקנות את הכשירות, הכישורים והניסיון הנדרשים ממגשר ורשימת מגשרים שתעמוד לרשות בתי המשפט

סעיף 79(9) הסמכת בית המשפט לתת תוקף של פסק דין להסדר גישור, אף אם, אין תובענה תלויה ועומדת בקשר לסכסוך נושא הסדר הגישור

היום אין לבית משפט, למעט בית המשפט לעניני משפחה, סמכות לתת תוקף של פסק דין להסדר גישור, אם אין בפני בית המשפט תובענה תלויה ועומדת באותו ענין. לפיכך, בעלי דין שהגיעו להסדר גישור ושברצונם לתת להסדר תוקף של פסק דין, נאלצים להגיש תובענה זה כנגד זה, דבר שיש בו כדי להעכיר את היחסים ביניהם ולהוסיף על עומס התיקים בבתי המשפט.

ההוראה המוצעת מעניקה לבית המשפט סמכות דומה לזו שיש לו לגבי פסק בורר, שניתן לתת לו תוקף של פסק דין אף בהעדר תובענה בבית המשפט.

סעיף 79(2ג) הסמכת שר המשפטים להתקין תקנות בנושא הכשירות, הכישורים והניסיון הנדרשים ממגשר ורשימת מגשרים שתעמוד לרשות בתי המשפט

בדין חשבון מחודש מאי 1998 של הועדה המייעצת לענין גישור בבית המשפט בראשות כב' השופטת שרה גדות, שנתמנתה בידי מנהל בתי המשפט, אמרה הועדה:

(ג) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(א2) הכשירות, הכישורים והניסיון הנדרשים ממגשר המבקש להיכלל ברשימת המגשרים כאמור בפסקה 2, לרבות השכלה והכשרה בגישור";  
(ב2) רשימת מגשרים שתעמוד לרשות בתי המשפט ובה פרטים לענין המגשר, לרבות הנושאים שבהם הוא מתמחה והערכת מיומנותו";

(ד) בפסקה (3), במקום "למפשר" יבוא "למגשר";

(ה) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) אגרות לענין פסקה 2".

הוספת סעיף 82 א3. אחרי סעיף 82 לחוק העיקרי יבוא:

מחלקה לניתוב תיקים  
82 א. (א) שר המשפטים יקים, בצו, בבתי המשפט המחוזיים ובבתי משפט השלום מחלקות לניתוב תיקים (להלן – מנ"ת).

(ב) שר המשפטים יקבע –

(1) את הכשירויות הנדרשות מעובדים במנ"ת;

(2) הוראות בסדרי דין שעובדי המנ"ת מוסמכים לתת;

(3) את הכללים שעל פיהם יפעל המנ"ת."

## ד ב ר י ה ס ב ר

זמן שיפוטי, והן עוסקות, בין השאר, בהפניית תיקים לגישור. במחלקות אלה יועסקו, ככלל, עורכי דין אשר יוסמכו לתת הוראות שבסדרי דין, כפי שייקבע בתקנות.

סעיף 3 מחלקה לניתוב תיקים

מוצע להסמין את שר המשפטים להקים בבתי המשפט המרכזיים ובבתי משפט השלום מחלקות לניתוב תיקים. מחלקות אלה נועדו לייעל את הטיפול בתיקים, בשלב הראשון אחרי פתיחת ההליך, כדי לחסוך